

Konginkankaan kyläsuunnitelmahanke 2009 Loppuraportti

Kirjoittanut hankkeen vetäjä ja kyläsuunnitelman kirjoittaja Outi Raatikainen.
Käsitelty Konginkankaan kyläyhdistys ry:n hallituksen/hankeryhmän kokouksessa
21.1.2010.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Konginkankaan kyläsuunnitelma Leader-hankkeen loppuraportti

1. Hankkeen toteuttajan nimi

Konginkankaan kyläyhdistys ry

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Konginkankaan kyläsuunnitelma
Numero 5500
Diaarinumero 850/3570-2009

3. Yhteenveto hankkeesta

Konginkankaan kyläsuunnitelmahanketta toteutettiin toukokuusta joulukuuhun 2009.

Hankkeen aikana on tehty entisen Konginkankaan kunnan alueelle kyläsuunnitelma, jossa käsiteltiin koko entistä kuntaa kylänä, mutta otettiin huomioon Konginkankaan alueen kuusi kylää myös itsenäisinä toimijoina. Näin Konginkankaan kyläsuunnitelma 2010-2015 on sekä yhteinen, koko entisen kunnan hankesuunnitelma että samalla jokaisen kylän oma kyläsuunnitelma.

Suunnitelma on Konginkankaan ensimmäinen. Kyläsuunnitelmassa on melko perusteellisen alueen nykytilanteen kartoittamisen lisäksi myös historian kertausjakso johdantona nykypäivälle. Näin kyläsuunnitelma on samalla "Konginkankaan tiivistelmä". Kyläsuunnitelman ohessa hanke on toteuttanut kylien yhteiset kotisivut www.konginkangas.fi.

Keskeiset toimijat hankkeessa ovat olleet Konginkankaan kyläyhdistys ry, kaikki vanhan Konginkankaan kyläyhdistykset/-toimikunnat sekä muut aktiiviset yhdistykset kuten Kömin Kilta ja VPK.

Hankkeessa toteutettuja toimenpiteitä ovat olleet kyläkokoukset, teemoittaiset keskustellut ja työryhmät, hankeryhmän kuukausittaiset kokoukset, kouluyhteistyö, kuntalais- ja kesäasukaskyselyt, monipuolinen tiedonkeruu, tiedon prosessointi, aktiivinen tiedottaminen medialle ja yhteiset kotisivut koko Konginkankaalle.

Hankkeelle budjetoitiin 35.500 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 25.916 euroa.

Hankkeen tuloksena Konginkankaalle on syntynyt uusia toimintatapoja kylien yhteistyöhön, Konginkankaan kyläsuunnitelma 2010-2015 sekä Konginkankaan alueen kotisivut www.konginkangas.fi.

4. Kuvaus hankkeesta

4.1. Tavoitteet

Hakuvaiheessa Konginkankaan kyläyhdistys ry kirjasi kyläsuunnitelman tavoitteeksi säilyttää, vahvistaa ja lisätä konginkankaalaista yrittäjyyttä, asumisviihtyvyyttä ja palveluita sekä säilyttää ja suojella ympäristöä.

Hankkeella haluttiin lisäksi lisätä yhteistyötä, parantaa tiedonkulkua ja parantaa Konginkankaan näkyvyyttä positiivisessa mielessä ja tätä kautta saada Konginkankaan väestön väheneminen pysähtymään.

Projektinvetäjä ei ollut konginkankaalainen ja lähti ulkopuolisena ummikkona työhön. Tästä oli apua, sillä ummikkona katsoi asioita puolueettomasti, saattoi esittää tyhmiä kysymyksiä ja ihmisten oli joka tapauksessa selitettävä asiat riittävän perusteellisesti. Sosiologin näkökulma näkyy myös lopputuloksessa.

Projektinvetäjänä minulle oli melko pian selvää, että Konginkankaan kunnan liittäminen 1993 osaksi Äänekoskea oli monelle konginkankaalaiselle yhä kova pala nieltäväksi. Kuntaliitos sekoitti konginkankaalaisten identiteetin ja itseluottamuksen kansalaisina, mikä vaikutti monella tavalla Konginkankaan toimintaan ja ilmapiiriin. Ensimmäinen kyläkiertokertoi myös, että oman alueen tuntemus oli vaihtelevaa. Kylät eivät tunteneet toisiaan kovin hyvin, kesäasukkaat eivät senkään vertaa ja kahdella kylällä on paljon uudisasutusta, joten menneisyyden läpikäyminen oli perusteltua. Menneisyyden penkominen on ollut samalla osa prosessia, jossa pyrin luomaan Konginkankaalle yhteisiä tarinoita. Koin, että Konginkankaalla tarvitaan positiivisia ja vahvistavia tarinoita – ja niitä voi jatkossa käyttää hyväksi mm. alueen markkinoinnissa.

Niinpä kyläsuunnitelman lisätavoitteeksi tuli kuntaliitotrauman purkaminen, asukkaiden tiedon tason nostaminen ja positiivisten tarinoiden esilletuominen identiteetin vahvistukseksi ja alueen tulevan markkinoinnin helpottamiseksi. Omaksi tavoitteeksi tuli vielä kyläsuunnitelman kirjoittaminen niin, että siitä tulee elävä ja luettava, ei kuiva ja byrokraattinen.

Konginkankaan kyläyhdistys ry on uusi sateenvarjoyhdistys, joka syntyi Konginkankaan puhetorveksi. Sellainen olikin puuttunut kuntaliitoksesta lähtien. Konginkankaan kyläyhdistyksen ensimmäiseksi isommaksi toimeksi nousi uuden kyläsuunnitelman laatiminen. Näin hankkeen eräs tarkoitus oli löytää positiivisia yhteistyön mahdollisuuksia ja kylien vahvuuksia hyödynnettäväksi jatkossa. Passiivinen odottelu ja ”joku tekee” (tai ”kaupunki tekee”) -asenne ei vie asioita eteenpäin. Monet asiat vaativat yhteistyötä laajemmaltikin kuin oman kylän sisällä, ja myös tätä toimintatapaa rakennettiin hankkeen aikana. Konginkankaalta löytyikin paljon positiivista, josta voi jatkaa eteenpäin.

4.2. Toteutus

Kyläsuunnitelma toteutettiin prosessina, jossa oli useita vaiheita. Mukaan haluttiin mahdollisimman laajasti kaikki kylät, vakituiset ja kesäasukkaat, nuoret ja iäkkäämmät, yhdistykset ja yritykset.

Erialaisten kyläkokousten ja teemailtojen lisäksi hankkeessa toteutettiin mm. kolme kyläkävelyä, asukaskysely Laajarannan kylätoimikunnan kanssa sekä muun kirjallisen palautteen keräämistä tapahtumien aikana, kouluprojekti ja kotisivuprojekti. Tapahtumista tiedotettiin mahdollisimman laajasti käyttäen sekä kylien ilmoitustauluja, lehtien ja netin tapahtumapalstoja että osin suorapostitusta.

Koska Konginkankaan kyläyhdistys ry:n hallitus oli koottu edustamaan jokaista Konginkankaan kyläkuntaa, minkä lisäksi siinä jo oli mm. kesäasukkaiden ja SFC Lintulahden edustaja, Viisarin suostumuksella se toimi myös projektiryhmänä. Rahoittajien edustajana projektiryhmässä toimi A-L Peiponen Maaseudun Kehitysyhdistys Viisari ry:stä. Projektiryhmä kokoontui noin kerran kuukaudessa. Kokouksissa keskusteltiin projektin suuremmat päätökset sekä hyväksyttiin kyläsuunnitelman eteneminen ja raportointi.

Henkilöresurssina hankkeessa toimi palkattu projektinvetäjä YTM Outi Raatikainen sekä Konginkankaan kyläyhdistys ry:n hallitus/hankeryhmä, joka teki paljon työtä talkoilla. Lisäksi hankkeessa toimivat kaikkien kylien kyläaktiivit ja mm. Kömin Killan aktiivit. Ääne-seudun Kehitys Oy antoi hankkeen käyttöön toimistotilan ja -laitteet.

4.2.1. Projektin eteneminen

Toukokuu

Projektinvetäjän perehdyttäminen ja projektinvetäjän perehtyminen Konginkankaaseen. Projektisuunnitelma käytännön suunnitelmaksi.

26.5. Aloitusseminaari kirkonkylän koululla; 35 osallistujaa.

Kesäkuu

Kyläkokoukset kaikilla kylillä. Liimattalan ja Laajarannan yhteiseen kokoukseen saapui vain liimattalalaisia.

9.6. Liimattala (ja Laajaranta); 21 osallistujaa.

11.6. Konginkankaan kirkonkylä; 10 osallistujaa.

15.6. Kalaniemi ja Räihä; 24 osallistujaa.

23.6. Riihilahti; 17 osallistujaa.

Heinäkuu

Teemana kesäasukkaat ja kyläkävelyt sekä Laajakaista kaikille -hanke. Kyläkävelyillä tutustuttiin kylän kohteisiin ja nähtävyyksiin, muisteltiin ja kerrottiin juttuja sekä arvioitiin, mitä tekemistä kylällä on kyläsuunnitelmaa ajatellen.

18.7. Konginkangas-päivät: tiedotusta hankkeesta ja tapahtumista, kirjallinen palautekysely.

21.7. Kesäasukkaiden turinatupa ja kahvittelu Kestibaarissa; 12 kesäasukasta.

21.7. Liimattalan kyläkävely, lähtö ja paluu Riihikahviolla; 27 osallistujaa.

23.7. Kirkonkylän kyläkävely, lähtö liikekeskukselta, maali uimarannalla; 31 osallistujaa.

25.7. Kalaniemen kyläkävely, joka sateen vuoksi muutettiin autoiluksi ja rantakahvit kotakahveiksi; 11 osallistujaa.

Elokuu

Kyläkokousten ja kyläkävelyjen pohjalta "toiveiden tynnyri", alustavat yhteenvedot, alustavat hankeideat ja SWOT sekä paikkatietokartat.

12.8. Karttalupa eli julkaisuoikeus paikkatietokarttoihin (väestö, vakituinen ja kesäasukas)

19.8. Laajarannan kyläkokous eli "kriisikokous"; 12 osallistujaa

27.8. Räihän kyläkokous; 9 osallistujaa.

Syyskuu

Teemana kotisivut; Upi Minkkinen kiertää liitovarjoilla kameran kanssa Konginkankaan kylät ja kuvaa syksyisiä maisemia kyläsuunnitelmahanketta ja kyliä varten. Teemana tiet ja kevyenliikenteenväylät; kirjelmä tiepiirille.

14.9. Kömin Kilta -palaveri, 4 osallistujaa.

30.9. Kotisivujen suunnitteluilta, 8 osallistujaa.

Lokakuu

Painotuksena lapset ja nuoret: kouluprojekti "Minun kyläni" yhteistyössä Konginkankaan koulun kanssa sekä nuorten keskusteluilta Vaparilla. Toisena painopisteenä kotisivut sekä ulkoisen ja sisäisen tiedottamisen ongelmat.

7.10. Kyläsuunnitelman "välitilinpäätös"; 13 osallistujaa.

22.10. Riihilahden kyläsuunnitelmailta; 9 osallistujaa.

28.10. Nuorten keskusteluilta Vaparilla; 27 nuorta joista 20 alaikäistä.

29.10. Kotisivutyöryhmä; 16 osallistujaa

Marraskuu

4.11. Kotisivutyöryhmä; 16 osallistujaa

10.11. Yrittäjäilta; 13 osallistujaa.

Joulukuu

Teemana kyläsuunnitelman julkaiseminen ja hankkeen loppuraportti liitteineen sekä nettisivujen valmistuminen.

5.12. Konginkangas-kino (vanhoja Konginkangas-aiheisia VHS:iä) Konginkankaan joulunavauksen yhteydessä; noin 40 kävijää.

10.12. Konginkangas-kartta valmis.

10.12. Kotisivujen julkistus (sivujen viimeistely ja täydentäminen jatkuu yhä)

14.12. Kyläsuunnitelman julkistustilaisuus; 40 osallistujaa.

29.12. Neljän vanhan Konginkangas-vhs:n digitointi arkistoon ja käyttöön.

4.2.2. Isommat toimenpidekokonaisuudet

Kyläkokousten toteuttaminen

Hanke alkoi kyläkokouskierroksella kesäkuussa 2009. Kokoontumiset toteutettiin arki-iltana noin klo 18-20.30. Kokoontuminen aloitettiin kyläyhdistyksen/-toimikunnan tarjoamalla kahvilla ja Konginkankaan kyläyhdistyksen puheenjohtaja Matti Jokihalmeen puheenvuorolla sekä Outi Raatikaisen lyhyellä esityksellä, mitä kyläsuunnitelma on tai voisi olla.

Ensimmäisen kyläkokouskierroksen ideana oli innostaa vapaata keskustelua mielessä pyörivistä aiheista sekä kerätä kylän hyviä ja huonoja puolia ja keskustella niistä. Samalla mietittiin, millaisen kylän kyläläiset haluaisivat tulevaisuudessa. Keskustelut toimivat hyvin projektinvetäjän pikaperehdyttämisessä kylien tilanteeseen ja Konginkankaan ilmapiiriin.

Keskustelussa käytettiin apuna "muistisanoja", jotta keskustelu käsittäisi riittävän laajasti eri aihepiirejä eikä jumittuisi vain muutamaa aiheeseen. Kaikkien saamiseksi mukaan keskusteluun osallistujat keskustelivat ryhmissä seuraavista teemoista (ei missään järjestyksessä):

Palvelut
 Asuminen
 Paikallishallinto
 Kotisivu, internet
 Kulttuuri, perinteet
 Tiedonkulku, kommunikaatio, yhteistyö
 Yrittäjäyys, yritykset, elinkeinot
 Matkailu
 Maa ja metsä
 Ympäristö, luonnonsuojelu, ympäristöhoito
 Terveys, hyvinvointi
 Vapaa-aika
 Koulutus
 Lapset ja nuoret
 Vanhukset, sairaat, liikuntarajoitteiset
 Liikenne, liikkuminen
 Turvallisuus

Aihesanoja on käytetty kevyesti ja keskustelu on polveillut myös muihin kyläläisiä koskettaneisiin asioihin. Keskustelu kirjattiin ylös usein sanasta sanaan, mistä on peräisin moni suora lainaus kyläsuunnitelmassa. Keskusteluista nousseet isommat teemat nostettiin jatkokäsittelyyn myöhemmin. Keskustelun pohjalta lähti myös syntymään Konginkankaan SWOT, sillä tietyt aiheet ja mielipiteet nousivat hyvin selkeästi esille kaikilla kylillä.

Seuraava kyläkokouskierros pidettiin syksyllä. Siinä toimivat pohjana jo kerätyt kommentit ja faktat. Mm. paikkatietokartoista ja asukastilastoista setvittiin kylän rakennetta. Toisen kierroksen tavoitteena oli kaivaa esiin jokaisen kylän ainutlaatuisuus ja samalla rakentaa yhteistä konginkankaalaisuutta ja yhteistyötä.

Kyläkohtaisten tilaisuuksien lisäksi pidettiin kaikille yhteisiä kyläsuunnitelmatilaisuudet sekä projektin alku-, keski- että loppuvaiheessa. Tilaisuudet olivat toki tiedotustilaisuuksia, mutta myös tiedonkeruutilaisuuksia loppuseminaaria lukuun ottamatta.

Hankeryhmä kommentoi syntyvää kyläsuunnitelmaa myös eri välivaiheissa, minkä lisäksi sen teemoja kommentoivat ao. alojen ihmiset eri kylillä. Palaute olikin erittäin hyödyllistä. Kyläsuunnitelman kyläkuvaukset käytiin läpi kyläyhdistyksissä

Konginkankaan yhteisen kyläsuunnitelman lisäksi todettiin tarve kyläkohtaisille suunnitelmille, sillä niitä ei ollut ennestään. Jokaisen kylän kanssa käytiin läpi kylän tilanne, kehittämistarpeet ja tarvittavat toimenpiteet. Kyläkohtaisista kyläsuunnitelmista tuli erilaiset joka kylälle. Muutamilla kylillä syntyi selkeitä hankkeita, mutta mm. Laajarannassa syntyi päätös laittaa koko aikanaan aktiivinen kylätoimikunta toistaiseksi jäihin aktiivisuuden puutteen vuoksi.

Ongelmana on kylien vaihteleva aktiivisuus: yksi kylätoimikunta lopetti kokonaan, toinen on juuri ja juuri hengissä ja kolmas on vain väsynyt eli kylien toimenpiteille on näillä kylillä todennäköisesti tekijäpula. Kylien omat toimenpiteet ovat joka tapauksessa kunkin kylän kuvauksen alla. Voihan olla, että lähitulevaisuudessa aktiivisuus herää uudelleen.

Kyläkokousten ja yhteisten tapaamisten pohjalta projektinvetäjä keräsi ne aiheet, jotka yhdistävät useampaa kuin yhtä kylää. Näistä prosessoitiin Konginkankaan kyläsuunnitelman hankkeet. Kyläsuunnitelmaan päätyivät ne hankkeet, joille löytyi ottaja eli vastuutaho. Esimerkiksi lähiliikuntapaikkojen kunnostushanke syntyi, kun joka kylällä ja muutamalla muullakin toimijalla oli ajatuksia ja tarpeita uimarannan, pelikentän, luontopolun, laavun yms. rakentamiseen tai korjaamiseen. Omaa rahaa ei juuri ole, kaupunki on monissa kohteissa vetäytynyt aiemmasta ylläpitovastuusta ja hankebyrokratia pelottaa. Niinpä hankkeessa syntyi ajatus, että Konginkankaan kyläyhdistys toimii koordinaattorina, rakentaa yhteisen hankkeen, hoitaa sen paperisodan ja voi tehdä yhteishankintoja niin tarvikkeiden kuin ammattilaistenkin suhteen samalla kun kukin yhdistys tai kylätoimikunta huolehtii oman kohteensa käytännön rakentamisesta. Ulkoilukohteiden kunnostushanke kattaa myös ne kylät, joilla ei ole aktiivista kyläyhdistystä, mikäli kylältä löytyy jokin vastuutaho käytännön työn järjestämiseen ja omavastuusta huolehtimiseen. Ideasta keskusteltiin yhdistysten ja kylien kanssa, se sai hyvän vastaanoton ja päättyi kyläsuunnitelman hankelistaan.

Karttojen toteuttaminen

Konginkangas oli kuntaliitoksen jälkeen ”uponnut Äänekosken sisään”. Ensimmäisissä kyläkokouksissa selvisi, etteivät kyläläiset juuri tienneet, montako asukasta kylillä on kesäasuksesta puhumattakaan.

Kyläsuunnitelmaa varten tarvittiin kuitenkin selvää faktaa alueesta. Oman materiaalin tilaamista Tilastokeskukselta harkittiin, mutta idea hylättiin. Samoin joka talouteen ja kesämökkiin toimitettava asukaskysely hylättiin liian suuritöisenä. Äänekosken kaupungilta saatiin valmista Tilastokeskuksen tilastomateriaalia, jossa oli kylittäinen erittely. Tästä saatiin prosessoitua Konginkankaan tilastoa.

Tilastojen lisäksi todettiin tarve hahmottaa asutusta ja kesäasukusta sekä yrittäjyyttä. Keski-Suomen liitolla on käytettävissään paikkatietomateriaalia ja sieltä luvattiin tehdä kartat. Valitettavasti yrityksiä kartoittava paikkatietoaineisto oli vanhentunutta eikä uutta ollut luvassa. Postiosoitteiden mukaan olisi voinut lähteä rakentamaan yrityskarttaa, mutta aihepiiri hylättiin. Työn tuloksena oli kolme paikkatietokarttaa, joita on käytetty hankkeen aikana kylien hahmottamiseen ja jotka ovat nyt kyläsuunnitelman liitteinä ainakin niin pitkään kuin karttalupa on voimassa eli syksyyn 2010. Mikäli kartat halutaan pitää netissä pidempään, Konginkankaan kyläyhdistys ry:n on muistettava uusita lupa.

Paikkatietopohjaisten karttojen lisäksi todettiin, että kyläsuunnitelmassa olisi hyvä olla Konginkankaasta kartta, jossa Konginkankaan rakenne ja kylien sijainti hahmottuu yhdellä katseella ja joka toisaalta ei vanhene kovin pian. Kotisivujen myötä kartalle tuli lisää vaatimuksia, sillä sitä päätettiin käyttää sekä kyläsuunnitelman että kotisivujen kuvittamiseen. Jatkossa siitä voi teettää vaikka julisteen, tarran tai postikortin, jos Konginkangas sellaista tarvitsee. Alkuperäinen haave oli käsin piirretty kartta, mutta tarjouspyynnön kohteet eivät eri syistä ehtineet näin kiireiseen aikatauluun. Niinpä kartta tehtiin digitaalisesti. Kartta teetettiin samalla väriskaalalla kuin kotisivut, ja koska karttapohja on oma, sen karttaluvista ei tarvitse huolehtia.

Kotisivujen toteuttaminen

Konginkankaan uuden yhteistyön välineenä nähtiin kotisivut tärkeiksi. Niille nousi kyläsuunnitelmaprosessin myötä montakin perustetta: yhteydenpito ja tiedotus asukkaiden kesken ja kesäasukkaille, palveluhakemisto jota kaivattiin useammassa yhteydessä, Konginkankaan positiivisempi näkyvyys netissä (eli muitakin Google-osumia kuin Konginkankaan suuronnettomuus!), Konginkankaan kylien näkyminen ja profiloituminen sekä alueen markkinointi.

Alkuperäisessä hankehakemuksessa ei ollut mainintaa Konginkankaan kotisivuista, vaikka ne olivat heti alusta alkaen Konginkankaan kyläyhdistyksen työlliställä. Syynä olivat ennen hanketta käydyt keskustelut, joiden perusteella kyläyhdistys suunnitteli erillistä kotisivuhanketta.

Erillisessä hankkeessa ei kuitenkaan ollut mieltä, sillä kyläsuunnitelma tuotti samalla työmäärällä materiaalia myös kotisivuja varten, minkä lisäksi kyläsuunnitelman luomiseksi syntynyt verkosto toimi myös kotisivujen toteuttajana. Lisäksi kotisivut mahtuivat hankkeen budjettiin sen jälkeen, kun laajemmasta ulkopuolisen konsultin käytöstä luovuttiin. Niinpä hankesuunnitelmaan lisättiin kotisivut ennen sen hyväksymistä TE-keskuksessa. Ne ovat ensimmäiset omat kotisivut kaikille mukana oleville yhdistyksille.

Kotisivut toteutetusta varten kilpailutettiin ammattitaitoinen kotisivujen tekijä. Itse asiassa päätös tehtiin kahdesti – ensimmäisen valitun tekijän kiireet kasvoivat niin ettei hän voinutkaan ottaa tehtävää vastaan, mikä viivästytti sivujen syntymistä ja vaihtoi julkaisujärjestelmän Joomlasta CMS Made Simpleen. Tekijän oli oltava lähiseudulta, sillä työhön kuului myös työryhmän vetäminen Konginkankaalla.

Sivujen ulkonäöstä ja sisällöstä päätettiin yhdessä ja sisältö rakennettiin työryhmätyönä ilmaiselle julkaisualustalle. Perussivujen materiaalia ja valokuvia oli kertynyt kyläsuunnitelmatyössä. Kyläläiset loivat sivujensa sisällön itse ja tulevat myös vastaamaan sivujen ylläpidosta jatkossa.

Sivuista on jonkin verran kustannuksia vuosittain, minimissään domain- ja palvelinmaksut. Näihin sovittiin kaikkien sivuille kotisivunsa tehneiden kylien ja yhdistysten osallistuvan jatkossa. Palveluhakemiston perustiedot ovat ilmaisia yrityksille ja yhdistyksille.

Muita toimenpiteitä hankkeessa

Hankkeen aikana on kehitetty Konginkankaan kyläyhdistys ry:n toimintatapoja. Lisäksi on selvitetty lähinnä Räihän ja Laajarannan kylien asioita. Konginkankaan kyläyhdistys on ollut tarpeellinen yhteistyöelin mm. kaupungin suuntaan ja toivottavasti jatkaa aktiivista otetta vaikuttaa ja ottaa kantaa kaupungin päätöksentekoon.

Hanke ollut mukana järjestämässä ja osallistumassa Konginkankaan kesätapahtumaan ja joulunavaukseen. Varsinaisesti nämä tapahtumat olivat Konginkankaan kyläyhdistyksen koordinoimia.

Laajakaista kaikille –hankkeesta käytiin keskusteluja ja oltiin yhteydessä hankkeen Keski-Suomen projektipäällikköön, joka kävi Konginkankaalla tutustumassa ja kertomassa hankkeen etenemisestä. Kylät toivovat, että hanke etenee Äänekoskella nopealla tahdilla.

Vihreään väylään on käytetty paljon aikaa ja viety hankeajatusta eteenpäin. Konginkankaan kyläsuunnitelmahanke on ollut aktiivisesti mukana Ääneseudun Kehityksen seutu-brändäyshankkeessa, jonka toteutti JAMK: Vihreän väylän kehittäminen liittyy vahvasti Lintulahden ja sitä kautta koko Räihän kylän kehittämiseen, kirkonkylän ja Riihilahden kehittämiseen sekä myös ympäristöasioihin: teema Vihreä väylä vesitse asettaa toiveita myös suunnitellun Pyyrinlahden kanavan suhteen, joka puolestaan vaikuttaisi ratkaisevasti Pyyrinlahden veden tilaan. Kanava-asiasta keskusteltiin kovasti eri yhteyksissä, mutta todettiin, että sen toteuttaminen ei ole tällä hetkellä omissa käsissä.

Kirkonkylällä keskustelunaiheiksi nousivat uudisrakentamisen sekä kaukolämmön aikaansaaminen kylällä. Kyläyhdistys olikin yhteyksissä rakentajaan rivitalohankeajatuksista: rakennuttaja olisi rakentanut kylän keskusta uuden räätälöidyn rivitalon ja kyläyhdistys olisi osallistunut asukashankintaan. Aihe herätti kuitenkin hallituksessa/hankeryhmässä sen verran ristiriitoja, että hankkeesta kyläyhdistyksen puolelta luovuttiin.

Kirkonkylällä ei ole lainkaan kaukolämpöä, vaikka pienellä alalla olisi runsaasti potentiaalisia asiakkaita, joista monen öljykattilat alkavat parhaillaan olla vaihdon tarpeessa. Bioenergialla toimiva lämmitys kirkonkylälle Sumiaisten tyyliin on toivomus, joka esitetään Ääneseudun Energialle.

Koska hankkeeseen haluttiin myös lasten ja nuorten näkökulmaa eivätkä he tule kyläkokouksiin, Konginkankaan koulun kanssa neuvoteltiin teeman liittämistä normaaliin koulutyöhön lokakuun ajan. Ennen työhön ryhtymistä lasten vanhemmilta kysyttiin lupa. Alakoululaiset piirsivät ja kirjoittivat omasta kylästään. Piirrookset on julkaistu Konginkankaan nettisivuilla ja niitä järjestetään toivottavasti vielä näyttely. Nuorisokeskus Vaparissa oli hyvä keskusteluilta, jossa nousi esiin vähän vanhempien konginkankaalaislasten ja –nuorten näkökulmia.

4.2.3. Hankkeen tuotokset

Hankkeen aikana on tuotettu

- kyläsuunnitelma kattamaan kuusi kylää Konginkankaan alueella
- valokuvia
- yhteiset kotisivut www.konginkangas.fi
- kolme paikkatietokarttaa väestöstä, vakituisesta ja kesäasukuksesta
- pelkistetty ”silmäilykartta” Konginkankaasta
- digitoidut versiot vanhoista dokumenttivideoista Konginkangas, Konginkankaan seurakunta 100 v, Kömin koulu ja Liikekeskuksen avajaiset.
- asukas-/kesäasukaskyselyitä
- lukuisa määrä tapahtumajulisteita ym. materiaalia kylille
- lukuisa määrä lehdistötiedotteita, joiden myötä Konginkangas on ollut hyvin esillä paikallislehdissä, Keskisuomalaisessa sekä paikallisilla radiokanavilla.

4.2.4. Hankkeen budjetti

Suurin kustannuserä hankkeessa oli projektinvetäjän palkka, joka oli budjetoidessa laskettu kokoaikaiseksi. Käytännössä työ oli kuitenkin osittain osa-aikaista johtuen mm. projektin etenemisestä tahdista ja Innovative Village –hankkeesta, jota projektinvetäjä teki kyläsuunnitelmahankkeen rinnalla. Alkuperäisen suunnitelman mukaan projektissa olisi käytetty myös ulkopuolista ammattikonsulttia. Konsultin käytöstä luovuttiin, koska todettiin, että työ etenee ilmeisesti. Lisäksi ostopalveluiden budjettia päätettiin käyttää mm. karttoihin ja kotisivujen rakentamiseen.

Muut kustannukset oli budjetoitu liian pieniksi. Budjetista oli mm. kokonaan unohtunut kyläsuunnitelman julkaiseminen eli painatus tai monistaminen ja jakelu. Ilman kotisivuja, joiden kautta julkaiseminen lopulta tapahtui, hankkeessa olisi täytynyt tehdä budjettimuutos.

	Myönnetty budjetti	Käytetty	Käyttämättä
Palkkauskulut	27412	21182,03	6229,97
Ostopalvelut ja palkkiot	5000	3117,52	1882,48
Kotimaan matkakulut	2500	1053,87	1446,13
Muut kustannukset	588	562,53	25,47
Kokonaiskustannukset	35500	25915,95	9584,05
Hanketuki 90%			
Omarahoitusosuus 10%	3550	2591,60	

Omarahoitusta kerättiin riittävästi. Se kertyi yhdistyksen jäsenmaksuista, paikallislehden Konginkangas-liitteestä, arpajaistuotoista sekä t-paitamyynistä. Useimmilla tapahtumilla oli myös sponsoreita, joilta saatiin vähintään kahvit, monistusta, kokoustilat tms. Omarahoituksen kerääminen aiheutti kyläyhdistykselle stressiä, sillä sitä varten ei oltu kerätty etukäteen sitoumuksia esim. kaikilta kyliltä, jäsenmaksuja ei kertynyt odotetulla tavalla ja lahjoituksia tuli vähemmän kuin oletettiin.

4.2.5. Toteutusoletukset ja riskit

Konginkankaan kyläsuunnitelman toteutus vaatii laajaa otetta, sillä sen hallinnoija Konginkankaan kyläyhdistys ry on uusi toimija ja mukaan haluttiin kaikki kuusi aluetta kylää.

Toteutusoletuksena oli, että kaikki mukana olevat yhdistykset ja kylät toimisivat hankkeessa aktiivisesti ja myös lahjoittaisivat omarahoitusosuutta hankkeeseen vastineeksi työstä. Näin ei kuitenkaan käynyt kuin muutaman yhdistyksen suhteen. Toisaalta aktiivisuus kulkee usein aaltoliikkeenä, kun vanhat aktiivit väsyvät ja uudet ovat vasta astumassa hommiin, ja kommenttien mukaan esimerkiksi kirkonkylällä ei 15 vuoteen ole tehty mitään, vaan väki on passivoitunut. Tekemisen opettelukin vie aikaa.

Hankkeissa on aina rahoitusriski, joskin Leaderin kehittämishankkeissa omarahoitusosuuden ollessa vain 10 % riski on pieni. Omarahoitusta ja jäseniä kyläyhdistykselle ei saatu odotettua määrää, mutta omarahoitus saatiin kuitenkin kerättyä kasaan.

Suurimpia riskejä hankkeen aikana oli, ettei väkeä saataisi mukaan työhön tai edes ideoi-
maan, tai että kylien yhteistyö kangertelisi niin, että hanke ei etene. Nämä pelot eivät
onneksi toteutuneet, vaan hankkeessa oli kaikkiaan mukana suuremmalla tai pienemmällä
panostuksella satoja konginkankaalaisia.

Samat riskit ovat kuitenkin yhä olemassa kyläsuunnitelman hankkeiden toteuttamisessa.
Hankkeet eivät toteudu vain Konginkankaan kyläyhdistyksen hallituksen voimin, vaan niihin
tarvitaan kaikkia. Miten saadaan sitoutettua riittävästi ihmisiä toimintaan? Kyläyhdistyk-
sestä ja kylätoiminnasta pitäisi saada positiivista ja houkuttelevaa. Mukaan tarvittaisiin
vähintään pari-kolme aktiivista ihmistä joka kylältä. Myös vaihtuvuudesta ja vastuualueiden
jaosta on huolehdittava, tai nykyiset aktiivit väsyvät.

Konginkangas kuitenkin kiinnostaa – kotisivuilla on 21.1.2010 mennessä yli 2800 käyntiä.
Ja vuoden mittaan on saatu paljon aikaan. Kun vielä katsoo talouden näkökulmasta, niin
koko ruletti on pyöritetty talkoilla ja aivan olemattomilla kuluilla.

4.3. Yhteistyökumppanit

Konginkankaan kyläyhdistys ry:n hallituksessa oli edustus kaikilta kuudelta kylältä sekä
suoraan valittuina kesäasukkaiden ja SFC Lintulahden edustajat. Välillisesti, kyläedustajien
välityksellä, hallituksessa oli mm. VPK:n, Lions Clubin, työväenyhdistyksen, yrittäjien jne.
edustajia. Hallituksen ja hankeryhmän monipuolinen rakenne oli kyläsuunnitelmalle iso etu.
Hallituksen verkosto toimi myös hankkeen ajan hyvin.

Kyläsuunnitelmahanke teki suoraa yhteistyötä kaikkien kylien yhdistysten/kylätoimikuntien
kanssa, joita alueella olivat Riihilahden kyläyhdistys ry, Kalaniemen kyläyhdistys ry, Räihän
kyläyhdistys ry, Laajarannan kylätoimikunta sekä Liimattalan kylätoimikunta. Mm. kylä-
kokoukset ja kyläkävelyt järjestettiin aina yhteistyössä kylän toimijoiden ja hankkeen välillä.
Kylien aktiivisuus vaihteli. Käytännössä Liimattalan kylätoimikunta ei toiminut eikä Laaja-
rannan kylätoimikuntaa ollut – se pantiinkin virallisesti jäihin hankkeen aikana sen jälkeen
kun yhteistyössä oli järjestetty asukaskysely ja kylän kriisikokous.

Kirkonkylällä ei ole omaa kyläyhdistystä eikä hankkeen perusteella halukkuuttakaan sellai-
sen perustamiseen, vaan Konginkankaan kyläyhdistys ry toimii kirkonkylän kyläyhdistykse-
nä osana sateenvarjoperiaatettaan.

Aktiivisina kumppaneina ja vaikuttamassa kyläsuunnitelman lopputulokseen olivat hank-
keessa kyläyhdistysten lisäksi mm. Kömin Kilta, CF-Caravan Keski-Suomi ry ja muita
yhdistyksiä, Äänekosken kaupungin tuottamista palveluista Konginkankaan kirjasto, koulu
ja Vapari, Konginkankaan kappeliseurakunta, yrityksistä mm. K-Extra Kongitori ja Kesti-
baari, Ääneseudun Kehitys Oy (mm. projektinvetäjän työtilat ja koneistus sekä Vihreä
väylän seutubrändäys –hanke), useita Äänekosken kaupungin virkamiehiä, iso liuta
yksityisiä mielipiteensä ja ideansa jakaneita konginkankaalaisia ja kesäasukkaita,
äänekoskelaisia arpajaispalkintojen lahjoittajia jne. jne. Konginkankaan kyläyhdistyksen
hallitus ei koko aikana perinyt kulujaan vaan teki hallitus- ja hankeryhmätyön talkoilla.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

1993 kuntaliitosta vastustettiin laajasti eikä Äänekosken kaupunki ymmärtänyt konginkankaalaisten tarvetta pitää kiinni omasta identiteetistään kuntaliitoksesta huolimatta. Tämä on aiheuttanut paljon katkeruutta, joka oli jäänyt kytemään, mikä taas vaikutti toimintaan monella tasolla.

Kyläsuunnitelmahankkeen aikana käsiteltiin menneisyyttä ja nykyisyyttä ja setvittiin tunteita herättäviä asioita. Hankeprosessissa löydettiin paljon positiivisia asioita ja tarinoita, joita käyttää yhteishengen rakentamiseen ja kylien markkinoinnin rakentamiseen.

Hanke on tuonut uusia työtapoja kyläyhdistykseen sekä lisännyt yhteistyötä Konginkankaan sisällä ja mm. Konginkankaan ja Sumiaisten välillä. Näin jälkikäteen ajateltuna yhteistyötaitojen ja mm. neuvottelutaitojen kehittäminen ammattilaisen avulla olisi voinut olla hankkeen yksi toimenpide. Koska kylien välinen yhteistyö ja varsinkin hankeyhteistyö on uutta, järjestelmälliset työkalut yhteistyön toteuttamiseksi olisivat saattaneet auttaa Konginkangasta jatkossa. Kyläyhdistyksen hallituksen toteamus ajatukseen oli kuitenkin ajanpuute: hanke on teettänyt hallitukselle riittävästi työtä jo tällaisenaan!

Konginkankaan kyläsuunnitelmaan päätyneet hankkeet on valittu käytettävissä olevien resurssien mukaan. Täytyy muistaa, että kyseessä on Konginkankaan ensimmäinen kyläsuunnitelma ja kuuden kylän yhteistyön alku, mikä jo sinällään teettää paljon työtä. Monia perusasioitakin on viime vuosien aikana jäänyt toteuttamatta Konginkankaalla ja ne on hoidettava alta pois. Valittujen hankkeiden myötä Konginkankaan kyläyhdistys ry opettelee hankkeistusta lisää ja kehittää toimintaansa samalla kun kaikki kuusi Konginkankaan kylää opettelevat tiiviimpää yhteistyötä.

5. Esitykset jatkotoimenpiteistä

5.1. Konginkankaan kyläyhdistyksen jatkotoimenpiteet

Jos kyläsuunnitelmaan kirjattiin ostosohjeiksi etsiä ensin omalta kylältä, niin sama pätee kylätoimintaan. Konginkankaalta löytyy monenlaista osaamista. Jos siis tarvitaan videolle editoijaa tai kevyenliikenteenväylälle raivaajaa, niin Konginkangas on kartoitettava ensin. Hankkeen aikana tuli muutaman kerran jälkikäteen kommentteja, että olisihan tekijä ollut omallakin kylällä. Mutta jos heistä ei tiedä edes kyselemällä puhumattakaan, että palvelu löytyisi vaikkapa netissä googlaamalla, niin vaikea on tarjouspyyntöä lähettää. Kotisivujen palveluhakemistoa on syytä markkinoida Konginkankaan sisällä alkuvaiheessa vauhdikkaasti, jotta sinne kertyisi lisää tarjontaa.

Konginkankaan kotisivuille omat kotisivunsa rakentaneet kylät ja yhdistykset ovat kotisivutyöryhmässä sopineet jakavansa jatkossa sivujen aiheuttamat kulut tasan. Sivuihin on hankkeen aikana laadittu kirjallinen sopimus, jota ei kuitenkaan ole vielä otettu käyttöön. Nyt kun sivut ovat valmiit – vaikka ne eivät koskaan olekaan valmiit – sopimus olisi syytä ottaa käyttöön. Kotisivuilla olevien paikkatietokarttojen julkaisulupaa ei ole syytä unohtaa – jos kartat halutaan pitää sivuilla vielä vuoden kuluttua, niiden karttalupa pitää muistaa uusia.

Hankkeen jälkeen vastuu Konginkankaan kotisivun ylläpidosta ja sisällön kehittämisestä jää Konginkankaan kyläyhdistykselle. Yhdistyksessä olisi hyvä olla tietotekniikkaan perehtynyt jäsen, joka luontevasti ottaisi sivuista vastuuta. Luontevinta olisi, että sivuvastaava istuisi myös hallituksessa, jolloin hänellä olisi koko ajan näppituntuma siitä, missä mennään. Toisaalta kotisivuja voi päivittää vaikka toisella puolella maailmaa, joten pois kotoa lentänyt nuorikin voisi olla vastuussa joidenkin sivujen kehittämisestä. Kotisivut ylipäänsä olisivat hyvä väline innostaa nuorempaa polvea kyläaktiiveiksi kaikilla kylillä!

Kotisivujen päivittäjät tulevat todennäköisesti tarvitsemaan vähintään parin tunnin sivujen ylläpidon kertauskurssia keväämmällä 2010, kun kokemusta sivustosta on kertynyt lisää. Sellaisen järjestäminen ei maksa paljoa ja jokainen osallistuja voi laittaa muutaman euron yhteiseen pottiin. Lisäksi kotisivukurssille voisi olla saatavissa opintoryhmätukea, jos siitä rakennetaan useamman kokoontumisen kokonaisuus. Samalla annettaisiin mahdollisuus nyt miettimään jääneille yhdistyksille rakentaa oma kotisivunsa konginkangas.fi -sivuille näin jälkijunassa. Opintoryhmän voisi myös virittää esim. neuvottelu- ja yhteistekniikoista.

Hankkeen aikana noussut idea vanhojen videoiden käyttämisestä sai innostuneen vastaanoton. ”Konginkangas-Kinon” uusintaa esim. kesäpäivillä on jo ehdotettu, samoin videoita on pyydetty kotisivuille. Projektinvetäjän keräämistä videoista neljä päätettiin digitoida (sekä dvd:ksi että tietokoneelle avi-muotoon), jotta ne säilyisivät ja olisivat paremmin käytettävissä. Ainakin seurakunnan 100-vuotisvideota ja liikekeskuksen syntymistä ja avajaisjuhlia käsitteleviä videoita on syytä editoida. Löytyisikö editoija Vaparin kautta? Kotisivujen tila loppuu kesken, jos ne laitetaan sinne, mutta muutama valikoitu pätkä olisi mukava saada näkyviin. Ne kannattaakin ajaa YouTubeen ja linkittää kotisivuille.

Kyläsuunnitelman hankkeiden toteutus on iso urakka, sillä jokaisessa hankkeessa on tarve laajalle yhteistyölle. Tämä asettaa Konginkankaan kyläyhdistykselle entistä enemmän haasteita. Jotta vastuu kaikkia hyödyttävien hankkeiden omarahoituksen hankkimisesta ei kaadu kokonaan yhden yhdistyksen hallituksen niskaan, ennen kutakin yhteistyöhanketta on syytä sopia kirjallisesti kunkin osapuolen vastuut ja omarahoitusosuus, jonka jokainen osapuoli kerää itselleen sopivalla tavalla yhteiseen pottiin.

Toimintaympäristön muutos globaalistumisineen on yhteistä koko suomalaiselle maaseudulle. Se näkyy konkreettisesti esimerkiksi Äänekosken kansainvälisen teollisuuden kautta, kun yksi hallituksen jäsen on viikkoja komennuksella Kiinassa. Kun hankkeen alussa keskusteltiin yhdeksi käsiteltäväksi teemaksi kansainvälisyyttä, keskustelusta tuli lyhyt. Nyt oli niin paljon akuutimpia, konkreettisempia asioita, jotka olivat muhineet kylissä pitkään, että ne on hoidettava alta pois. Voi olla, että kansainvälisen yhteistyön teemat nousevat esiin seuraavalla kyläsuunnitelmakerroksella.

Kyläsuunnitelmaan päätyneiden hankkeiden eteneminen ja tarpeet muutoksille tai uusille hankkeille on syytä käydä läpi myös julkisesti. Kyläsuunnitelman vuosittaisen päivittämisen periaatteet on käsitelty hallituksen kokouksessa ja kirjattu kyläsuunnitelmaan. Kyläsuunnitelman etenemisestä on tarpeen tiedottaa kyläläisille ja kesäasukkaille vähintään kotisivun kautta ja aina kun jotain isompaa tapahtuu. Konginkankaan tapahtumista on laitettava maailmalle tiedotteita niin lehdistölle kuin radioillekin. Viimeisinä vuosina Konginkankaalta ei ole juuri kuulemma tullut yhteydenottoja lehdistöön, joten asia on syytä korjata!

Kylien välinen yhteistyö ei ole ongelmatonta, mutta se on Konginkankaan menestyksen edellytys. Konginkankaan kyläyhdistyksestä on saatava jatkuva keskustelu- ja yhteistyö-

foorumi kyläien välille. Siksi on tärkeää, että joka kylältä löytyisi vuosittain aktiivinen, kylänsä asiat tietävä ja hyvän verkoston kylällä hallitseva edustaja Konginkankaan kyläyhdistyksen hallitukseen. Hallituksessa on myös kyläien ”ulkopuolisia” edustajia, 2009 karavaanareiden ja kesäasukkaiden edustus. ja myös tätä käytäntöä on hyvä jatkaa.

5.2. Ehdotuksia muille tahoille

Maaseudun Kehittämisyhdistys Viisarille kiitokset avusta hankkeen aikana! Matalan byrokratian toiminta ja pikainen kommentointi akuutteihin kysymyksiin ovat auttaneet hankkeen etenemistä ja mitä todennäköisemmin vähentäneet myös epäselvyyksiä hankkeen maksuissa ja raportoinnissa.

Äänekosken kaupungin/Ääneseudun Kehitys Oy:n tulisi miettiä erityistä tiedotusta, jota antaa maaseudulla aloitteleville yrittäjille. Nyt saattaa käydä niin, että aloittava yrittäjä ei ole tietoinen esim. saatavista avustuksista tai edes yrittäjäneuvonnan olemassaolosta. Äänekosken nettisivuilla pitää huolehtia, että myös kunnan laita-alueiden palvelut ovat kunnolla esillä ja että kylät näkyvät. Konginkankaan kokemusten perusteella kunkin kuntaliitoskunnan kohtelu olemassa olevana ”Äänekosken kylänä” voisi olla toimiva ratkaisu. Voisiko sivuille rakentaa alisivut ”Konginkangas”, ”Sumiainen”, ”Suolahti” ja vaikkapa ”Hirvaskangas”?

Konginkankaan kyläsuunnitelmahankkeen perusteella voin suositella vastaavaa, mutta paikallisiin oloihin sovellettua prosessia muillekin maaseudun kuntaliitoskunnille. Kuntaliitoksen luomat ongelmat lienevät suurimpia entisissä kuntakeskuksissa. Niissä ei ole perinteistä kyläyhdistystä, joka toimisi kylän äänenä ja kokoavana voimana, ja kuntaliitos vie kylältä monia palveluita, joihin on totuttu. Syrjäkylillä on aina osattu olla omatoimisia.

Kuntaliitoksessa entinen maaseutukunta voisi vähitellen muodostua uudeksi kyläksi, joka koostuu perinteisistä pienistä kylistä. Yhteistyön avulla kuntaliitoskunta pystyy nostamaan alueelleen tärkeitä asioita kuuluviin uudessa suurkunnassa ja globaalissa maailmassa.

6. Allekirjoitukset ja päiväys

Outi Raatikainen
Projektinvetäjä

Konginkankaalla 21.1.2010

Matti Jokihalme
Konginkankaan kyläyhdistys ry:n puheenjohtaja

Satu Vainiontaus
Sihteeri-taloudenhoitaja